

відомий рок-гурт “Pink Floyd” записав на основі цієї ж пісні сингл “Hey, Hey, Rise Up!”, на якому вокальну партію виконав той саме Андрій Хливнюк. Нині «Ой, у лузі червона калина» в багатьох країнах світу асоціюється зі збройним спротивом нашої країни, а в самій Україні стала виконувати функцію своєрідного воєнного гімну. Процес «осучаснення» естрадними і рок-співаками подібних фольклорних зразків також багато в чому може і має залежати від співпраці з концертмейстерами (якщо, скажімо, версія рок-пісні виконується естрадним співаком-солістом у супроводі фортепіано чи баяна або інструментального ансамблю, який виступає в ролі «колективного концертмейстера»): смаку, делікатності в опрацюванні подібних джерел, манер подачі інструментального супроводу тощо.

Отже, талановитий, професійний та свідомий концертмейстер має стати, разом з естрадним співаком, співтворцем новітніх музичних традицій України, яка сьогодні в смертельному протистоянні ворогові переконливо доводить не тільки своє право на існування на світовій мапі як незалежної європейської країни, але й наявність потужних самодостатніх музичних культурних традицій та інновацій, значущих на рівні світового музичного мистецтва.

М. Трянов

ГІТАРНИЙ АНСАМБЛЬ У ТВОРЧОСТІ РІЧАРДА КЕМЕРОНА-ВУЛЬФА

М. Trianov

GUITAR ENSEMBLE IN THE WORKS OF RICHARD CAMERON-WOLFE

Композитор та піаніст Річард Кемерон-Вульф народився у Клівленді (штат Огайо, США), музичну освіту отримав у Коледжі Оберлін та Університеті Індіани. Його викладачами з фортепіано були Джозеф Батіста й Менахем Преслер. Композицію опановував під керівництвом Бернарда Хейдена, Яніса Ксенакіса та Джона Ітона.

Викладацьку діяльність Річард Кемерон-Вульф розпочав в університеті Індіани. Працював у Редфордському коледжі та університеті Вісконсін-Мілуокі. У 1978 р. переїхав до Нью-Йорку, де 24 роки пропрацював викладачем теорії, історії музики та композиції у Пьюрчейз Коледж. У той час магістральною лінією творчості Р. Кемерона-Вульфа була музика до хореографічних постанов. Композитор співпрацював із відомими танцювальними колективами Хосе Аркадіо Лемона та Мерса Каннінгема.

З 2002 р. Річард Кемерон-Вульф припиняє викладацьку діяльність, переїздить до гірського регіону в північній частині штату Нью-Мехіко (м. Таос) і цілковито присвячує себе написанню музики та фортепіанному виконавству.

Р. Кемерон-Вульф зробив великий внесок у розвиток жанру мікро-опери — короткого театрального твору тривалістю від 5 до 15 хвилин, що містить усі оперні атрибути: лібрето, костюми та декорації, сценічне дійство та вокальне виконання одного або декількох солістів. Саме з жанром мікро-опери пов'язане звернення Р. Кемерона-Вульфа до гітари як музичного інструменту. Мікро-опера “Heretic” для гітариста соло була написана у 1994 р., але, зважаючи на специфічність завдання (одночасне виконання технічно складної інструментальної та вокальної партій), прем'єра опери відбулась тільки через 18 років після написання. Учасник Харківського гітарного квартету Сергій Горкуша вперше виконав мікро-оперу

“Heretic” 26 квітня 2012 р. на фестивалі «Житомирська музична весна» ім. Олександра Стецюна (м. Житомир, Україна). Працюючи безпосередньо з композитором над редакцією мікро-опери, С. Горкуша залучив до постановки театрального режисера, який допомагав у створенні напруженої психологічної драми.

«Житомирська музична весна» стала визначальною подією у творчості Р. Кемерона-Вульфа. Саме на цьому фестивалі сучасної музики у 2012 р. відбулось знайомство з Харківським гітарним квартетом та його учасниками. Результатом регулярної творчої взаємодії став унікальний за своєю жанровою специфікою твір — Кантата на старовинні містичні тексти “Breathless” («Бездиханний») для мецо-сопрано, баритону, віолончелі, гітарного квартету та п’ятиголосного вокального ансамблю.

Кантата “Breathless” (2012–2018) є четвертою кантатою у творчому доробку композитора. Поштовхом до написання твору стала ідея створення цілісного нарративу з текстів авторів-містиків, представників різних віросповідань. Прем’єра першої редакції кантати відбулась у галереї сучасного мистецтва “Come In” (м. Харків) у 2015 р. Виконавці: Харківський гітарний квартет, Золтан Алмаші (віолончель) та Анна Бичкова (мецо-сопрано). Партії баритона та мадрігалльної групи були додані згодом. Виконання фінальної версії кантати з успіхом відбулось на сценах Харківської обласної філармонії, Харківського національного академічного театру опери та балету, Національної спілки композиторів України (м. Київ), Музею космонавтики ім. С. П. Корольова (м. Житомир).

Ще один цікавий фестивальний проект — реалізація твору Р. Кемерона-Вульфа “Mantra”, що в оригіналі написаний для флейти та препаорованого фортепіано. С. Горкуша здійснив перекладення для гітари та флейти, адаптувавши фортепіанну партію під можливості гітари з використанням розширених технік гри та специфічних гітарних прийомів — флажолет, перкусійних елементів, піщикато та ін. Прем’єрне виконання версії «Мантри» для гітари та флейти відбулось на фестивалі “Kharkiv Contemporary” 2 червня 2016 р. на сцені Харківської обласної філармонії, виконавці: Ксенія Коновал — флейта, Сергій Горкуша — гітара.

Після успішних виконань Кантати “Breathless” у Річарда Кемерона-Вульфа виникла ідея написання сольного твору для гітарного квартету, що втілилась у квартет “Mirage d’esprit” («Міраж духу»), написаний у 2019 р. для чотирьох мікротонно налаштованих гітар та присвячений десятирічному ювілею творчої активності Харківського гітарного квартету. У примітках до партитури автор вказує на дві концепції, що лягли в основу твору: перша — бажання вшанувати свого вчителя, відомого мікротонного композитора Джона Ітона; друга — глибинне усвідомлення розбіжності між чуттєвим сприйняттям та природою реальності. Чи існує тільки одна «реальність» — центральне філософське питання твору. Автор розмірковує: «Можливо, реальностей декілька, можливо, вони перетинаються час від часу, чи це відбувається постійно? Ми в праві обирати — бути чутливими до цієї ідеї, чи продовжувати нехтувати нею, називаючи видимі прояви таких пересічень міражем». Як метафору реальності, автор використовує темперовану дванадцятионову систему, а мікрохроматизми в цьому контексті створюють образ міражу, чогось примарного та мінливого. Епіграфом твору Р. Кемерон-Вульф обирає рядок з вірша «Вино Коханців» Шарля Бодлера: «...в слід за міражем полинею в далину...» Прем’єра твору відбулась на ювілейному концерті Харківського гітарного квартету (камерна зала Харківського національного академічного театру опери

та балету, 2019). “Mirage d’esprit” звучав в авторському концерті композитора, що відбувся у стінах Національної музичної академії України (м. Київ, 2019), також квартет було представлено на Міжнародному симпозіумі мікротонавої музики “Mikrotone: small is beautiful” (м. Зальцбург, університет Моцартеум, 2021).

Основний гітарний доробок Річарда Кемерона-Вульфа виданий Видавництвом асоціації композиторів Америки. У його творах зацікавлені провідні виконавці нової гітарної музики. Вільяму Андерсону (США) присвячений мікротоновий твір для гітари соло “Dellusional?” (2021), а у співпраці з австрійською гітаристкою Івон Зенер та її ансамблем “Gunnar Berg Ensemble” Річард Кемерон-Вульф створив мікрооперу за участю гітари “Passionate Geometries” (2019), прем’єра якої була виконана ансамблем Дена Ліппела у 2022 р. (Нью-Йорк, США).

Т. Клюка

ГОРИЗОНТИ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПОЗИТОРА ІГОРЯ ГАЙДЕНКА

Т. Kliuka

HORIZONS OF THE CREATIVE ACTIVITY OF THE COMPOSER IHOR HAIDENKO

На теренах сьогоденного мистецького ландшафту Слобожанщини доволі помітною і яскравою є творчість відомого українського композитора, педагога, науковця, громадського діяча Ігоря Анатолійовича Гайдєнка. Він є автором багатьох музичних творів, написаних у різних жанрах і формах та для різних складів і виконавців-солістів.

Ігор Гайдєнко розпочав займатися музикою ще з дитинства, та вже в юнацькому віці, під впливом свого батька (відомого українського композитора А. П. Гайдєнка), вирішив у майбутньому піти й далі стежиною музичної творчості та стати професійним композитором. Так, згодом молодий музикант здобув не лише вітчизняну композиторську освіту, а й отримав декілька свідоцтв і дипломів про навчання за кордоном.

Отже, спочатку він завершив навчання в Харківському інституті мистецтв ім. І. П. Котляревського по класу фортепіано проф. Н. Єщенко (1985) та відразу ж продовжив навчання у цьому ж ЗВО вже за спеціальністю «Композиція», яке завершив у 1990 р. (клас проф. В. Золотухіна). Далі молодий композитор пройшов ряд стажувань в Європі — навчався на композиторських майстер-курсах у Польщі (м. Казимеж-Дольний, 1991) та Американській консерваторії у Франції (м. Фонтбло, 1992), де викладали композиторську справу провідні митці з різних європейських країн і США. Фінішною зупинкою в опануванні І. Гайдєнком професійної композиторської технології стало навчання в асистентурі-стажуванні при Санкт-Петербурзькій консерваторії ім. М. Римського-Корсакова та її завершення в 1993 р. (у класі видатного композитора С. Слонимського). Таким чином, молодий композитор здобув блискучу музичну освіту як виконавець-піаніст та композитор, пройшовши свого часу навчання в найвідоміших вітчизняних і зарубіжних музикантів.

Композиторська стежа веде Ігоря Гайдєнка вже понад три десятиліття. За цей час він створив величезну кількість музичних творів, різноманітних за жанрами, напрямками й формами. Зокрема композитор є автором симфонічної і камерно-оркестрової музики, низки інструментальних концертів (для фортепіано з оркестром «Слобожанський», для бандури з оркестром «Харківський», для цимбалів з оркестром «Сонячне коло», для баяна з оркестром «Кончерто ритміко»), хорових